

KONKURENCES PADOME

Blaumaņa iela 5a, Rīga, LV-1011 ♦ Tālrunis 7282865 ♦ Fakss 7242141

L Ē M U M S

Rīgā

Nr. 62

(Prot. Nr.44, 2.§)

2003. gada 10.decembrī.

Par tirgus dalībnieku apvienošanos

Lieta Nr.500/03/05/08

**Par a/s "Rīgas Fondu birža" un
a/s "Latvijas Centrālais depozitārijs"
paziņojumu par apvienošanos**

Konkurences padome 21.08.2003. saņēma ziņojumu par a/s "Rīgas Fondu birža" (turpmāk - RFB) un a/s "Latvijas Centrālais depozitārijs" (turpmāk - LCD) apvienošanos (turpmāk - Ziņojums) saskaņā ar Ministru kabineta 20.01.2003. noteikumiem Nr.22 "Kārtība, kādā iesniedzams un izskatāms ziņojums par tirgus dalībnieku apvienošanos". Ziņojumā nebija iekļauts Depozitārija akciju pirkuma līguma teksts valsts valodā. Pilnīgs Ziņojums tika iesniegts 24.10.2003.

Izvērtējot Ziņojumā sniegto un papildus iegūto informāciju, Konkurences padome

konstatēja:

1. RFB ir 1993.gada 7.decembrī Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā reģistrēta uzņēmēj sabiedrība, kuras akcionāri līdz apvienošanās brīdim bija a/s "Hansabanka", a/s "Latvijas Unibanka", a/s "Multibanka", a/s "Pirmā banka", a/s "Baltijas Tranzītu banka", a/s "Latvijas Krājbanka", a/s "Parekss banka", a/s "Latgales Finanšu Investīciju kompānija", a/s "Merita Bank Plc (Rīgas filiāle)", a/s "Latvijas Hipotēku un Zemes banka", a/s "Suprema", a/s "Baltijas Starptautiskā banka", a/s "Latvijas Ekonomiskā banka", a/s "Rietumu banka", a/s "RB Securities", FinCapital LLC, a/s "Vērtspapīri", a/s "Lateko".

Fondu biržām saskaņā ar 23.08.1995. likuma "Par vērtspapīriem" 29. pantu ir jānodrošina izsolēs iekļauto vērtspapīru piedāvājuma un pieprasījuma koncentrācija vērtspapīru cenas noteikšanai, darījumu slēgšanas drošums, vienotas informācijas izplatīšana, kas ļautu pareizi noteikt izsolē iekļauto vērtspapīru vērtību, un ar veiktajiem vērtspapīru

darījumiem saistīto norēķinu organizēšana. Likuma 32. pants nosaka, ka fondu birža var sniegt pakalpojumus, kas saistīti ar vērtspapīru publisko apgrozību un ar vērtspapīru un finanšu tirgus attīstību atbilstoši tās statūtiem un darbības noteikumiem.

RFB 14.07.1995. saņēma Latvijas Republikas Vērtspapīru tirgus komisijas izsniegtu licenci Nr.1 fondu biržas darbībai, kura 03.07.2000. tika pagarināta uz nenoteiktu laiku.

RFB galvenie ekonomiskās darbības virzieni saskaņā ar sabiedrības statūtiem ir:

- darījumu ar vērtspapīriem organizēšana un apkalpošana;
- darījumu ar privatizācijas sertifikātiem organizēšana un apkalpošana;
- ieguldījumu uzņēmumos un uzņēmēj sabiedrībās organizēšana un apkalpošana;
- starpniekdarbības apkalpošana;
- strīdu izšķiršana savas kompetences ietvaros;
- ar vērtspapīru darījumiem saistīto norēķinu organizēšana;
- garantiju fonda pārvaldīšana;
- darbība ar nekustamo īpašumu par samaksu vai uz līguma pamata (NACE 70.3.);
- vērtspapīru tirgus dalībnieku konsultēšana un sabiedrības izglītošana biržas darbības sfērā, sabiedrības informēšana par biržas darbību un biržas darījumu atklātības nodrošināšana un vērtspapīru tirgus dalībnieku interešu aizstāvēšana.

2. LCD ir 1995.gada 9.janvārī Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā reģistrēta uzņēmēj sabiedrība, kuras akcionāri līdz apvienošanās brīdim bija RFB, BOVAS "Privatizācijas Aģentūra", a/s "Latvijas Krājbanka", a/s "Latvijas Unibanka", a/s "Latvijas Hipotēku un Zemes banka", a/s "Hansabanka", a/s "Nordea Bank Finland Plc".

LCD saskaņā ar 23.08.1995. pieņemtā likuma "Par vērtspapīriem" 49. pantu tika noteiktas monopoltiesības sekojošu pakalpojumu sniegšanā:

- iegrāmatot un uzskaitīt publiskajā apgrozībā esošos vērtspapīrus;
- atvērt un turēt konta turētāju vērtspapīru kontus;
- izdarīt vērtspapīru pārskaitījumu operācijas starp Centrālā depozitārijā atvērtajiem konta turētāju vērtspapīru kontiem;
- uzraudzīt kopējā vienas emisijas vērtspapīru apjoma atbilstību apgrozībā esošo šīs emisijas vērtspapīru skaitam;
- sniegt pakalpojumus, kas saistīti ar emitentu pienākumiem pret vārda vērtspapīru īpašniekiem;
- izdot konta turētājiem vērtspapīru noguldījumu apliecinājošus dokumentus;
- organizēt un vadīt norēķinu operācijas ar vērtspapīriem;
- reģistrēt ķīlas tiesības darījumos, kuros ķīlas devējs ir konta turētājs;
- kontrolēt Centrālā depozitārija dalībnieku darbību;

3. Saskaņā ar Ziņojumā sniegto informāciju apvienošanās tika realizēta, RFB iegūstot izšķirošu ietekmi LCD, kas notika, pamatojoties uz 21.06.2002. Depozitārija akciju pirkuma līgumu starp RFB kā akciju pircēju un a/s "Latvijas Krājbanka", a/s "Latvijas Unibanka", a/s "Latvijas Hipotēku un Zemes banka", a/s "Hansabanka", a/s "Nordea Bank Finland Plc." kā akciju pārdevējiem, kā arī LCD un „HEX Plc.” (Somija). RFB iegūtā izšķirošā ietekme LCD 2002. gada 9. augustā tika reģistrēta Finanšu un kapitāla tirgus komisijā. Darījuma rezultātā RFB ieguva 54,05% LCD balsstiesīgo akciju, tādējādi kļūstot par 81,08% balsstiesīgo akciju īpašnieku (LCD 06.10.2003. izraksts no LCD slēgtā akciju emisijas ar balsstiesībām akcionāru reģistra).

Saskaņā ar Konkurences padomes papildus iegūto informāciju atlikušās 18,92% balsstiesīgās akcijas RFB iegādājās no BOVAS "Privatizācijas Aģentūra" saskaņā ar 18.10.2002. noslēgto LCD akciju pirkuma līgumu (RFB 15.11.2002. vēstule Nr.341 FKTK).

Bez tam Konkurences padomes rīcībā ir informācija, ka paralēli LCD akciju pirkuma darījumam notika izmaiņas arī RFB akcionāru sastāvā. 2002. gada 21. jūnijā tika noslēgts līgums starp Somijas kompāniju „HEX Plc.” un RFB akcionāriem par RFB akciju pirkšanu. Līguma Noslēguma memorands paredzēja, ka 09.08.2002. „HEX Plc.” kļūst par 92,98% RFB akciju īpašnieku, bet pa 3,51% akciju pieder a/s „Rietumu banka” un a/s „RB Securities” (RFB 22.08.2002. vēstule Nr.278 FKTK).

4. Saskaņā ar Konkurences likuma 15.panta pirmās daļas 3. punktā noteikto tirgus dalībnieku apvienošanās ir „tāds stāvoklis, kad viens vai vairāki tirgus dalībnieki iegūst izšķirošu ietekmi pār citu tirgus dalībnieku vai citiem tirgus dalībniekiem.” Ņemot vērā iepriekš minēto un Konkurences likuma 1. panta 2. punktu, RFB 54,05% balsstiesīgo akciju pirkums (kopā 81,08% balsstiesīgo akciju) ir uzskatāms par apvienošanās šā likuma izpratnē, jo darījuma rezultātā RFB iegūst izšķirošu ietekmi citā tirgus dalībniekā - LCD. RFB un LCD ir uzskatāmi par apvienošanās dalībniekiem.

5. Ņemot vērā arī otru vienlaicīgi notikušo darījumu - RFB akciju pirkumu no „HEX Plc.” puses, Konkurences padome secina, ka patiesais darījumu mērķis ir bijis iegūt RFB un LCD „HEX Plc.” īpašumā un par apvienošanās Konkurences likuma izpratnē ir uzskatāma „HEX Plc.” izšķirošas ietekmēs iegūšana RFB un pakārtoti - LCD. Tomēr, ievērojot Konkurences likuma 1. panta 9. punktā doto termina „tirgus dalībnieks” skaidrojumu, „HEX Plc.” kā viens no apvienošanās dalībniekiem nav uzskatāms par tirgus dalībnieku Konkurences likuma izpratnē, jo šī kompānija nesniedz pakalpojumus Latvijas Republikā tiešā veidā. Tādēļ Konkurences padome nav kompetenta izvērtēt to apvienošanās daļu, kuras dalībnieks ir „HEX Plc.”.

6. Konkurences likuma 15. panta otrajā daļā noteikts, ka “Tirgus dalībnieki, kuri nolēmuši apvienoties kādā no šā panta pirmajā daļā paredzētajiem veidiem, pirms apvienošanās iesniedz Konkurences padomei par to ziņojumu saskaņā ar šā likuma 16. pantu, ja pastāv viens no šādiem nosacījumiem:

- 1) apvienošanās dalībnieku kopējais apgrozījums iepriekšējā finansu gadā ir bijis ne mazāks kā 25 miljoni latu;
- 2) vismaz viens no apvienošanās dalībniekiem pirms apvienošanās atradies dominējošā stāvoklī konkrētajā tirgū.”

Saskaņā ar Ministru kabineta 20.01.2003. noteikumu Nr.22 “Kārtība, kādā iesniedzams un izskatāms ziņojums par tirgus dalībnieku apvienošanās” IV sadaļu “Apgrozījuma aprēķināšana”, nosakot apgrozījumu, kāds ņemams vērā konkrētajā lietā, ir jāsummē apvienošanās dalībnieku kopējais pēdējā finanšu gada apgrozījums un apgrozījums, kāds ir tiem tirgus dalībniekiem, kam ir izšķiroša ietekme kādā no apvienošanās dalībniekiem vai kuros apvienošanās dalībniekiem ir izšķiroša ietekme. Ņemot vērā iepriekš minēto noteikumu 13. punktu un Ziņojumā minēto, līdz 2002. gada 9.augustam nevienai citai uzņēmēj sabiedrībai, organizācijai nebija izšķirošas ietekmes nevienā no apvienošanās dalībniekiem, kā arī apvienošanās dalībniekiem nebija izšķirošas ietekmes nevienā no citām uzņēmēj sabiedrībām, tādēļ vērā ir ņemams tikai RFB un LCD apgrozījums.

Saskaņā ar Ziņojumā sniegto informāciju RFB neto apgrozījums 2002. gadā bija 1,3 milj. latu un LCD neto apgrozījums bija 414 tūkst. latu. Konkurences padome secina, ka tirgus dalībnieku kopējais apgrozījums nesasniedz Konkurences likuma 15. panta otrās daļas 1. punktā noteikto sliekšni.

7. Saskaņā ar Ziņojumā sniegto informāciju, RFB sniegtos pakalpojumus neviena cita uzņēmēj sabiedrība Latvijā nesniedz, izņemot vienu pakalpojumu - vērtspapīru sākotnēja izvietošana, ko, pamatojoties uz izsniegtajām licencēm, sniedz bankas un brokeru sabiedrības.

Nemot vērā to, ka LCD ir monopoltiesības šā lēmuma 2. punktā minēto pakalpojumu sniegšanā, neviena cita uzņēmēj sabiedrība vai organizācija nav tiesīga sniegt šos pakalpojumus, taču, kā norādīts Ziņojumā, šos pakalpojumus iespējams aizvietot ar citiem pakalpojumiem.

Konkurences padome secina, ka RFB vairākos pakalpojumu sniegšanas tirgus segmentos, iespējams, ir dominējošais stāvoklis, savukārt LCD vairākos pakalpojumu sniegšanas tirgus segmentos ir monopolstāvoklis, tādēļ Konkurences likuma 15. panta otrās daļas 2. punktā minētais nosacījums ir spēkā.

Vērtspapīru tirgus

8. Latvijas vērtspapīru tirgus infrastruktūra sastāv no vienas fondu biržas (RFB) un divām vērtspapīru norēķinu sistēmām (SSS - Securities Settlement System) - DENOS sistēma, ko izmanto un apkalpo LCD un VNS ("Vērtspapīru norēķinu sistēma"), ko izmanto un apkalpo Latvijas Banka. VNS apkalpo tikai valdības izlaistos parāda vērtspapīrus, bet DENOS apkalpo privātā sektora vērtspapīrus.

Vērtspapīru tirgus dalībnieki Latvijā ir RFB, LCD, bankas, brokeru sabiedrības un emitenti (akciju sabiedrības, kuru emitētie vērtspapīri atrodas publiskajā apgrozībā, valsts, u.c. emitenti, kuru vērtspapīri ir vai var tikt publiski emitēti).

Visi Latvijā publiskajā apgrozībā laistie vērtspapīri ir jāiegrāmato LCD, kur tiek atvērti kontu turētāju vērtspapīru konti, izņemot vērtspapīrus, kuri ir publiskajā apgrozībā arī ārpus Latvijas un pirms vērtspapīru reģistrācijas FKTK ir iegrāmatoti citā valstī.

Likuma "Par vērtspapīriem" III nodaļā ir noteikts, ka vērtspapīru sākotnējā izvietošana un laišana publiskajā apgrozībā gan Latvijas Republikas, gan ārvalstu emitentiem ir atļauta tikai tad, ja vērtspapīri ir reģistrēti FKTK un ir saņemta attiecīgā atļauja.

Latvijā pastāv divu veidu norēķinu segmenti -organizētais vērtspapīru tirgus un ārpusbiržas darījumi, kas iedalās vēl sīkāk. Organizēto vērtspapīru tirgu organizē fondu biržas vai kāds cits organizators, kam ir izsniegta licence šādai darbībai (Latvijā - RFB). Visi darījumi, kas tiek veikti organizētājā vērtspapīru tirgū ir jāiegrāmato LCD.

Norēķinu segmentu sīkāks iedalījums:

-norēķini par fondu biržā noslēgtiem darījumiem (RFB darījumi - organizētais vērtspapīru tirgus);

-vienkāršie (tiešie) vērtspapīru pārvedumi ārpusbiržas tirgū;

-norēķini pēc "vērtspapīru piegāde pret samaksu" principa ārpusbiržas tirgū.

LCD iegrāmatojumi (LVL, miljoni gadā)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003 1.pusgads
RFB darījumi	5,85	44,02	49,91	25,93	125,86	93,44	87,05	21,43
Tiešie vērtspapīru pārskaitījumi ārpusbiržas tirgū	163,78	279	300,61	244,57	649,59	829,73	720,53	298,33
DVP darījumi ārpusbiržas tirgū	0	0	0	5,73	61,55	31,60	28,76	8,49

1. tabula

Ziņojumā tika iesniegta informācija par LCD iegrāmatojumiem (1.tabula), kurā norādīti LCD iegrāmatoto darījumu apjomi RFB un ārpusbiržas vērtspapīru norēķinu segmentos Latvijā.

Brokeru sabiedrībām, bankām (turpmāk tekstā -starpnieksabiedrības), apkalpojot klientus, kuri ar šo starpnieksabiedrību starpniecību veic darījumus Latvijā reģistrētās fondu biržās, ir jāizmanto LCD pakalpojumi (likumā "Par vērtspapīriem" 49.pantā noteiktie monopolpakalpojumi). Visām starpnieksabiedrībām, kuras ir biržas biedri, jābūt arī LCD dalībniecēm. Savukārt, par LCD dalībniekiem var kļūt arī tādas starpnieksabiedrības, kas nav biržas biedri. Arī ne visi dažādu emitentu emitētie vērtspapīri, kuru emisijas ir iegrāmatotas LCD, ir iekļauti biržas sarakstos.

Ņemot vērā iepriekš minēto apstākli, var secināt, ka RFB tirgus daļa, salīdzinot organizēto vērtspapīru tirgu ar ārpusbiržas darījumiem, ir ap 10%, savukārt ārpusbiržas darījumi aizņem 90% no LCD iegrāmatotajiem darījumiem.

Barjeras ieiešanai tirgū

9. LCD ir noteiktas monopoltiesības un likums "Par vērtspapīriem" neparedz iespēju dibināt otru depozitāriju Latvijā. Konkurences padomes rīcībā ir informācija, ka līdzīga prakse ir vairākās Eiropas Savienības valstīs, kur katrā valstī ir pa vienam centrālajam depozitārijam, un attiecīgi katrā valstī tiem ir monopoltiesības. Pārsvārā šie depozitāriji ir komersanti (komercsabiedrības). Latvijā vērtspapīru tirgus uzraudzības funkcijas veic FKTK, veicina brīvu konkurenci finanšu un kapitāla tirgū, kā arī:

- apstiprina RFB izstrādātos noteikumus - prasības emitentiem;
- ir tiesīga izdot noteikumus, kas regulē ārpusbiržas darījumus;
- ir tiesīga uzraudzīt LCD darbību.

LCD nav izsniegtas nekādas FKTK licences, jo tā darbojas saskaņā ar likumu "Par vērtspapīriem" un noteiktajām monopoltiesībām.

Atbilstoši likuma "Par vērtspapīriem" 30.pantam FKTK fondu biržas darbībai var izsniegt speciālu atļauju (licenci), ja tās darbības mērķis nodrošina šā lēmuma 2.punktā sniegtos pakalpojumus (RFB ir Latvijas Republikas Vērtspapīru tirgus komisijas izsniegta licence fondu biržas darbībai, kas izsniegta uz nenoteiktu laiku), kā arī biržu akciju sabiedrībām saskaņā ar 18.05.1994. likuma "Par akciju sabiedrībām" IV nodaļas 20.panta 3.punktu ir noteikts dibināšanas nepieciešamais pamatkapitāls 100000Ls, kas piecu gadu laikā jāpalielina līdz 250000Ls.

Emitentu akciju sabiedrībām (publiskām akciju sabiedrībām), slēgtām akciju sabiedrībām (izņemot apdrošināšanas un lombardu akciju sabiedrības) dibināšanas pamatkapitāla lielumam jābūt 5000Ls, kas piecu gadu laikā jāpalielina līdz 25000Ls.

Starpniekdarbības veikšanai FKTK starpnieksabiedrībām izsniedz licenci vērtspapīru kontu atvēršanai, turēšanai un apkalpošanai. FKTK starpnieksabiedrībām izsniedz arī otru licenci starpniecības darījumu veikšanai (Konkurences padomē 06.11.2003. saņemtās FKTK vēstules Nr.720 pielikumi - vērtspapīru tirgus dalībnieku licences), t.i:

- 1) ieguldītāju rīkojumu par darījumiem ar vērtspapīriem pieņemšana un nodošana izpildei;
- 2) ieguldītāju rīkojumu par darījumiem ar vērtspapīriem izpilde uz ieguldītāju vai trešo personu rēķina;
- 3) ieguldītāju vērtspapīru individuāla pārvaldīšana saskaņā ar ieguldītāju pilnvarojumu;
- 4) vērtspapīru sākotnējā izvietošana, ja starpniecības darījuma veicējs neizpērk emitējamos vērtspapīrus vai negarantē to izpirkšanu;
- 5) emitējamo vērtspapīru izpirkšana sākotnējai izvietošanai vai sākotnējās izvietošanas laikā neizvietoto vērtspapīru izpirkšanas garantēšana;

6) darījumu ar vērtspapīriem izpilde uz bankas rēķina.

Ņemot vērā iepriekš minēto, Konkurences padome secina, ka dibināšanai nepieciešamais pamatkapitāla lielums un attiecīgo licenču saņemšana no FKTK nav uzskatāms par būtisku barjeru darbības uzsākšanai vērtspapīru tirgū.

LCD

10. Saskaņā ar uzņēmuma statūtiem un likuma "Par vērtspapīriem" 49.pantu, LCD ir monopoltiesības šā lēmuma 2.punktā minēto pakalpojumu sniegšanā, tādējādi, ne RFB, ne citi vērtspapīru tirgus dalībnieki Latvijā nesniedz nevienu no lēmuma 2.punktā minētajiem pakalpojumiem. LCD monopolpakalpojumi var tik aizvietoti ar citu depozitāriju pakalpojumiem, ar nosacījumu, ka LCD ir līgums (korespondentattiecības) ar kādu citu depozitāriju, piemēram, katras valsts kontu turētāji var glabāt sev un saviem klientiem piederošos vērtspapīrus gan vienas gan otras valsts centrālajos depozitārijos. LCD ir korespondentattiecības ar Igaunijas Centrālo depozitāriju, Lietuvas Centrālo depozitāriju un vienu no pasaules lielākajiem depozitārijiem - Euroclear. Lai vērtspapīrus glabātu citos depozitārijos, vērtspapīri pirms tam obligāti ir jāreģistrē LCD.

LCD papildus monopolpakalpojumiem sniedz arī papildus pakalpojumus, tādus kā dividendu izmaksas, procentu izmaksas un pamatsummas izmaksas. Ņemot vērā Ziņojumā sniegto informāciju, minēto pakalpojumu apjomu izmaiņas laika posmā no 2000.g. līdz 2003.g. 1.pusgamam ieskaitot nav būtiski mainījušās, un RFB un LCD apvienošanās to nav ietekmējusi.

LCD apkalpotās dividendžu, procentu un pamatsummas izmaksas (milj.LVL).

<i>Izmaksas veids</i>	2000	2001	2002	2003 1.pusgads
Dividencu izmaksas	6,21	4,58	5,22	2,00
Procentu izmaksas	12,73	18,06	21,04	11,27
Pamatsummas izmaksas	34,94	34,41	33,05	9,03

2.tabula

RFB

11. Izvērtējot Ziņojumā sniegto informāciju, Konkurences padome konstatēja, ka vērtspapīru tirgus dalībnieki - starpnieksabiedrības, kas sniedz šā Lēmuma 9.punktā minēto vērtspapīru sākotnējās izvietojšanas pakalpojumu (ja starpniecības darījuma veicējs neizpērk emitējamos vērtspapīrus vai negarantē to izpirkšanu), ir vienīgais pakalpojums, ko sniedz arī RFB un tādējādi starpnieksabiedrības un RFB var konkurēt šā pakalpojuma sniegšanā.

Konkurences padome veica starpnieksabiedrību aptauju ar mērķi noskaidrot LCD un RFB apvienošanās ietekmi uz vērtspapīru tirgu Latvijā. Aptaujātās starpnieksabiedrības savās atbildes vēstulēs norādīja, ka, neskatoties uz licencēs noteiktajām iespējām, iepriekš minēto pakalpojumu tās nesniedz. Viena no starpnieksabiedrībām gatavojas tuvākā laikā uzsākt minētā pakalpojuma sniegšanu.

FKTK izsniegtās licences starpnieksabiedrībām šobrīd ir derīgas tikai Latvijas teritorijā. Starpnieksabiedrības uz šo licenču pamata var darboties citu valstu fondu biržās, bet nevar apkalpot attiecīgo valstu gala klientus. Teorētiski Latvijā reģistrēta starpnieksabiedrība var kļūt arī par ārvalstu fondu biržas attālināto biedru, proti, veikt darījumus ar interneta palīdzību pat tiešsaistes (on-line) režīmā. Praksē Latvijā reģistrētas starpnieksabiedrības darbojas ārvalstu biržās ar šo biržu biedru (ārvalstu starpnieksabiedrību) starpniecību. Perspektīvā pēc iestāšanās Eiropas Savienībā (ES) FKTK izdotās licences būs derīgas ne tikai Latvijā, bet arī ES (tā saucamais "ES vienotās licences princips").

Tabulā Nr.1 minētie tiešie vērtspapīru pārskaitījumi un DVP (darījumi pret samaksu) darījumi ir darījumi, kas tiek veikti ārpusbiržas tirgū, kur var veikt tiešu pārskaitījumu vai arī pircējs un pārdevējs ir vienojušies par samaksu un izmantojot, piemēram, starpbanku norēķinu sistēmu S.W.I.F.T., tiek veikts norēķins par vērtspapīriem.

Savukārt emitentiem, RFB sniegto pakalpojumu alternatīvs aizvietotājs var būt GDR (Global Depositary Receipts) programma. *"...GDR ir programma, ko lieto visā pasaulē. Programmas būtība ir sekojoša, klienti savā īpašumā neiegūst emitenta akcijas, bet gan GDR-us (sava veida vērtspapīru surogātu -paveidu). Šādas programmas organizē starptautiskas bankas, piemēram Bank of New York. Pastāv iespēja Latvijas emitentu vērtspapīrus imobilizēt (nodot valdījumā) pie LCD dalībnieka, un pret šiem vērtspapīriem emitēti GDR-us. GDR-us var emitēt, var iekļaut un var neiekļaut fondu biržu sarakstos. Latvijā GDR programmu ir izmantojusi a/s "Latvijas Unibanka" (17.10.2003. FKTK vēstule Nr.04.02.06.10/2672 pielikums - 07.10.2003. FKTK un Konkurences padomes pārstāvju Sarunu protokols).*

Emitentiem pastāv iespēja kotēt (tirgot) savus vērtspapīrus jebkurā citā valstī - citā fondu biržā. Ja šie vērtspapīri ir laisti apgrozībā Latvijā, tie ir jāreģistrē LCD. Ja vērtspapīri netiek laisti apgrozībā Latvijā, bet tikai ārvalstīs, kā arī iekļauti (bet ne obligāti) ārvalstu fondu biržās, tos var neregistrēt LCD un neiekļaut Latvijā reģistrētu biržu tirgus sarakstos

Ņemot vērā iepriekš minēto, Konkurences padome secina, ka:

-lēmuma 1.punktā un 2.punktā minētie RFB un LCD sniegtie pakalpojumi ir atšķirīgi pakalpojumi, kas nav savstarpēji aizvietojami un apvienošanās rezultātā nav radies vai nostiprinājies dominējošs ais stāvoklis kādā no šo pakalpojumu tirgiem, kas varētu ievērojami kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci saskaņā ar Konkurences likuma 16.panta otro daļu;

-vērtspapīru tirgū vērtspapīru kotācijai fondu biržā un glabāšanai depozitārijā faktiski nepastāv ģeogrāfiskās robežas. Ja emitenti kotē akcijas RFB, akcijas pirms reģistrācijas LCD var tikt iegrāmatotas arī citā depozitārijā (ne LCD) ar nosacījumu, ka LCD ir līgums ar šo depozitāriju;

12. Ņemot vērā emitentu pozīcijas, RFB, LCD un starpnieksabiedrību (t.sk. banku) pakalpojumi no kapitāla piesaistes viedokļa ir savstarpēji aizvietojami ar citiem kapitāla piesaistes veidiem.

LCD zināmā mērā arī konkurē ar starpnieksabiedrībām - kontu turētājiem, jo starptautiskās turētājbankas var atvērt kontus gan tieši LCD, gan arī pie starpnieksabiedrības, kam ir FKTK izsniegta licence kontu atvēršanai, turēšanai un apkalpošanai.

Apvienošanās ietekme

13. Ziņojumā tika norādītas apvienošanās pozitīvās sekas, kā rezultātā Latvijas vērtspapīru tirgū tiek sasniegti sekojoši ieguvumi:

1) vērtspapīru tirdzniecības, grāmatojumu un norēķinu pakalpojumi varēs tikt vēl efektīvāk izmantoti, nodrošinot nepārtrauktību visā vērtspapīru darījumu gaitā;

2) attīstīsies Baltijas vērtspapīru tirgus, jo tiek izveidota vienota integrēta infrastruktūra starp fondu biržām un depozitārijiem (Igaunijā centrālais depozitārijs arī ir apvienojies ar fondu biržu), kā rezultātā tiek samazinātas izmaksas un riski, izslēdzot nepieciešamību klientiem lietot atšķirīgas tirdzniecības platformas un standartus.

Konkurences padome ar mērķi noskaidrot RFB un LCD apvienošanās iespējamo ietekmi uz emitentu darbību vērtspapīru tirgū lūdz izteikt savu viedokli vairākiem

emitentiem, kas norādīja, ka LCD un RFB apvienošanas, ņemot vērā Latvijas vērtspapīru tirgus ierobežoto apjomu, uzskata par likumsakarīgu un ka līdzšinējā RFB un LCD darbība nekādu negatīvu ietekmi nav atstājusi.

RFB un LCD sniegto pakalpojumu cenu izmaiņas, kas būtu saistītas ar apvienošanas, nav bijušas. FKTK nav saņemtas arī nekādas pretenzijas no tirgus dalībniekiem. Konkurences padome, veicot starpnieksabiedrību un emitentu aptauju, noskaidroja, ka viena starpnieksabiedrība apvienošanas vērtē kā negatīvu, jo Latvijā nav iespējams reģistrēt vērtspapīrus citā depozitārijā - nav konkurences LCD monopolpakalpojumiem. Pārējās divas starpnieksabiedrības apvienošanas vērtē drīzāk pozitīvi, jo apvienošanās nodrošina arī integrāciju citās tirdzniecības sistēmās, taču pauž bažas par LCD monopolstāvokli Lēmuma 2.punktā sniegto pakalpojumu jomā, kā arī norāda uz to, ka apvienošanās nav veicinājusi tarifu palielināšanos vai samazināšanos.

Ņemot vērā minēto un Konkurences likuma 8. panta pirmās daļas 3. punktu, 15. panta pirmo un otro daļu un 16. pantu un Ministru kabineta 20.01.2003. noteikumus Nr.22 "Kārtība, kādā iesniedzams un izskatāms ziņojums par tirgus dalībnieku apvienošanas", Konkurences padome

nolēma:

1. Atļaut apvienošanas, kas tika realizēta a/s "Rīgas Fondu birža" iegādājoties 100% a/s "Latvijas Centrālais depozitārijs" akciju.

Konkurences padomes lēmums ir pārsūdzams Rīgas Centra rajona tiesā viena mēneša laikā saskaņā ar Konkurences likuma 8. panta otro daļu, LR Civilprocesa likuma Pārejas noteikumu 1.punktu un Civilkodeksa 24.-A nodaļu.

Priekšsēdētājs

P.Vilks